

Limbajul specializat și rolul lui în formarea inginerului programator

Autor: Lilia Moscalenco

În studiul de față se prezintă unele aspecte ale limbajului specializat și se determină rolul terminologiei de specialitate în formarea competenței de comunicare profesională. Necesitatea actualizării acestor probleme este condiționată de faptul că însușirea și stăpânirea terminologiei aferente domeniului de activitate de către viitorul inginer este un imperativ al timpului și prezintă o problemă actuală în didactica universitară.

Astăzi este greu de imaginat un specialist în domeniul tehnic care să nu utilizeze, sau mai rău, să nu cunoască terminologia de specialitate. Însă realitatea ne demonstrează că societatea noastră este cuprinsă de nonșalanța care contribuie la utilizarea incorectă a termenilor tehnici, de multe ori chiar cei care folosesc incorect terminologia de specialitate fiind persoanele care au bune cunoștințe în domeniu. Din păcate, acest lucru în societatea noastră continuă să se considere scuzabil, ușor de trecut cu vederea, invocându-se ba influența puternică a limbii ruse, ba lipsa de literatură de specialitate, ba traducerile incorecte ale termenilor din alte limbi ș.a.m.d.

Limbaj specializat înseamnă modalitate de comunicare specifică anumitor profesii. Ca să definim rolul limbajului specializat în formarea specialistului, ar fi bine întâi de toate să facem o precizare succintă a noțiunilor de *limbaj specializat* și *limbă comună*. Acest lucru ar contribui și la eliminarea unor confuzii.

Limbajul specializat și limba comună nu se diferențiază net: îi unesc prea multe relații [1], [2]. Înainte de toate, majoritatea limbajelor de specialitate sunt create pe baza limbii comune. Orice limbaj de specialitate întrebuințează multiple moduri de exprimare pe care le împrumută din limba comună. Limbajul specializat influențează, la rândul lui, limba comună, care folosește expresii

împrumutate din diferite domenii specializate. Acest lucru este mai evident astăzi când știința și tehnica intră tot mai mult în viața cotidiană a fiecăruia prin intermediul consumului de produse tehnice și al vulgarizării cunoștințelor științifice și tehnice. Frontierele între aceste două limbaje sunt neclare și permeabile [3]. Drept dovadă ar putea servi următoarele exemple: lexemul *program*, cu sensurile de: 1. Plan de activitate în care sunt stabilite etapele propuse pentru o perioadă dată; desfășurare a activității după un astfel de plan. 2. Expunere (scrisă) a principiilor, scopurilor unei organizații. 3. Ordinea după care se desfășoară o emisiune TV/radio, un spectacol etc.; ansamblul părților unei asemenea emisiuni, ale unui spectacol etc. ♦ Foaie de hârtie, publicație, broșură în care este prezentat un program. Mai nou însă program, în limbajul informatic, se numește ansamblu de instrucțiuni codate, folosit de un calculator pentru rezolvarea unei probleme [4].

De aceeași părere este și Popescu L., potrivit căruia, cuvintele din limba uzuală, odată introduse într-un domeniu specializat, se transformă în termeni și capătă o viață autonomă [5]. De exemplu, lexemul *virus*, care înseamnă agent patogen intracelular care provoacă boli contagioase, este redefinit în limbajul informaticii ca program creat pentru a infecta calculatorul, care poate avea și efecte distructive.

Un alt exemplu este lexemul *fișier*, înțeles ca colecție de fișe; totalitate de fișe aranjate într-un anumit fel; cartotecă, care este redefinit în limbajul informaticii ca document/colecție de informații în format electronic, identificat printr-un nume [6].

Care este totuși rolul limbajului specializat în formarea unui specialist? – este întrebarea care ne preocupă.

Timpul tehnologiilor informaționale formulează cerințe din ce în ce mai mari și mai complicate față de nivelul de pregătire a specialiștilor contemporani, competitivi în țară și în lume. Stăpânirea terminologiei de specialitate este o normalitate a timpului în care trăim și prezintă un lucru care nu trebuie de

neglijat. În acest sens, este evident și rolul limbii române, deopotrivă cu alte materii ale planului de studii, în finalitățile de studii ale specialistului, și anume - apropierea studentului de viitoarele activități profesionale. Sarcina principală a predării/învățării limbii române la UTM constă în formarea competențelor lingvistice și de comunicare, condiționate de profilul tehnic al instituției.

Însușirea limbajului de specialitate vizează, în principal, două aspecte: lingvistic și metodic. Aspectul lingvistic se referă la minimalizarea materialului lingvistic lexical și gramatical, discutându-l prin conținutul textului cu conținut științific profesional. Materia utilizată în predare are pentru studenții alolingvi, viitori programatori, un caracter comunicativ: texte după conținut interesante, cu o încărcătură informativă actuală, caracter problematic, adaptate nivelului de cunoaștere a limbii de către studenți. O atenție mare se acordă atât selectării termenilor specializați, cât și activităților în care sunt utilizați acești termeni: definirea termenilor, clasificarea unităților de vocabular în baza anumitor criterii, modificarea textului prin substituirea unităților de vocabular, includerea unităților de vocabular în enunțuri și texte coerente etc. În acest context, enunțăm unii termeni relevanți, pe care îi regăsim în textele de specialitate și care ameliorează înțelegerea textului de specialitate, dar și facilitează comunicarea în domeniul specializat, cum ar fi: *informatizare, program, virtualitate, interceptare, captare, virus, antivirus, program, detectare, fișier, tastatură, procesor, aplicație, tehnologie etc.*

Aspectul metodic se referă la formarea lexicului cerut de programă, formarea sistemului de exerciții și formele de evaluare, de verificare a abilităților și competențelor lingvistice. În pofida variatelor aspecte ale textului prevăzut de programa disciplinei, obiectivele urmărite sunt cam aceleași: însușirea limbajului specializat; competența de a conversa la temă, vizând aspecte din viață; însușirea terminologiei științifice din domeniu; formarea deprinderilor de a citi literatura de specialitate; dezvoltarea

capacității de a prezenta în baza textului abordat propuneri, de a elabora enunțuri; formarea deprinderii de a conversa pe teme de specialitate și a priceperii de a utiliza dicționarul și de a traduce fraze cu conținut științific din domeniu; formarea deprinderii și competenței de a se exprima în scris; dezvoltarea interesului pentru studierea literaturii de specialitate [7].

Așadar, necesitatea de a studia limbajele specializate, îndeosebi la o facultate cu profil tehnic, este evidentă, deoarece terminologia tehnică în limba română rămâne a fi restantă pe anumite dimensiuni ale actului de exprimare. În plus, stăpânirea terminologiei aferente domeniului de activitate va aduce cu siguranță și la construirea unei imagini profesionale ireproșabile fiecărui specialist.

Analiza practicii de lucru în grupele alolingve în care se predau limbaje specializate permite formularea anumitor concluzii. Stăpânirea terminologiei de specialitate oferă studentului alolingv de azi, inginerului programator de mâine, multe avantaje, precum:

- familiarizarea și însușirea terminologiei de specialitate în limba română;
- inițierea în abordarea unor problematici specifice domeniului de specialitate.
- realizarea unei expuneri orale pe marginea unui subiect de specialitate;
- înfruntarea unei situații de comunicare în context profesional;
- realizarea prezentărilor și participarea la întâlniri de lucru, dezbateri, mese rotunde, conferințe;
- facilitarea discuțiilor cu eventuali parteneri sau colegi de serviciu;
- impulsionarea modalității de afirmare și impunere în domeniul profesional;
- lichidarea piedicilor ce apar în calea comunicării și a integrării într-un colectiv în care limba utilizată este româna.

Or, calitatea actului de vorbire a unui specialist comportă o responsabilitate. Mai mult decât atât, responsabilitate în fața cuvântului o avem cu toții, iar faptul că nu cunoaștem bine sau nu utilizăm corect terminologia nu face cinste nici nespecialiștilor, nici celor care au o anumită pregătire profesională.

Bibliografie/sitografie:

1. Zafiu, R., 2003, *Diversitate stilistică în România actuală*, <http://ebooks.unibuc.ro>
2. Bidu-Vrânceanu, A. (coord.), 2002, *Lexic comun, lexic specializat*, Universitatea București, București, <http://ebooks.unibuc.ro>
3. <https://www.google.com/webhp?sourceid=chromeinstant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=limbaj%20specializat>.
4. *DEX – Dicționarul explicativ al limbii române*, 1998, ed. a II-a, Univers Enciclopedic, București
5. www.conferinte-defs.ase.ro/2012/PDF/41.pdf
6. <https://dexonline.ro/definitie/fişier>
7. Gheorghiuță, E., Ciuprîna, V. *Rolul textului de specialitate la formarea competențelor de comunicare a studenților alolingvi ai Facultății de Fizică și Matematică*. In: *Meridian ingineresc*. 2015, nr. 1, pp. 83-87.